

TABOR letno izide dvakrat, v mariborski in ljubljanski izdaji. Cena letnega naročila 180 K, polletnega 90 K, četrtletnega 45 K, mesečnega 15 K. Naročniki po dogovoru. Pri naročilih objavljajo pogoj.

Naročniki na priporočilo TABOR, MARIBOR, Juričeva ulica št. 4.

TABOR

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru, Juričeva ul. št. 4, I. nadstropje. Telefon interurb. št. 228. UPRAVA se nahaja v Ljubljani, ulica št. 4, pritličje, domo. Telefon št. 24. Št. 518 poštne elektronske zveze št. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne vnaša. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: II.

Maribor, sobota 23. aprila 1921

Številka: 91.

Napredni volilci!

V torek, 26. aprila 1921, se vršijo v Mariboru občinske volitve. Protidržavni elementi se pripravljajo z vsemi silami, da dobijo občino v svoje roke.

Klerikalci, socialisti in komunisti skušajo dobiti nadvlado nad vsemi drugimi sloji, da bi jim diktirali poljubno davke in doklade.

Zato vrzite kroglico v drugo skrinjico za demokratske kandidate vsi tisti, ki želite pravično razdelitev davčnih bremen.

Demokratska stranka je z železno roko obvarovala Jugoslavijo pred klerikalno in komunistično nevarnostjo in je v zvezi z radikalno stranko največja opora edinstvene in močne Jugoslavije. Ona bo znala tudi v mestni občini zasigurati urejene razmere.

Komur je toraj mar notranja in zunanja moč naše širše in ožje domovine, voli demokratske kandidate in vrzi kroglico v drugo skrinjico.

Predpogoj zmage naprednih Slovencev v Mariboru pa je ta, da pridete brez izjeme vsi na volišče. Kdor ostane doma in ne gre voliti, je izdajalec svojega stanu, je kriv, da zavladajo na eni najvažnejših točk Jugoslavije klerikalci, socialisti in komunisti, ki se že sedaj v občini podpirajo. Vsakega naprednjaka občina dolžnost je toraj, da gre 26. aprila na volišče in vrže kroglico v drugo skrinjico.

Ravnatoko pa je dolžnost vsakogar, da v svojem krogu agitira za polnoštevilno udeležbo pri volitvah.

Kdor izbira med naprednimi strankami, naj glasuje za kandidate Demokratske stranke, ki ima v celotni državi odločujočo moč in veliko zaslobo.

Strank, ki v državi nič ne pomenijo in ki govorijo doma drugače kakor v Beogradu, ne volite, ker s tem samo slabite napredno slovensko misel v Mariboru.

Močna stranka je obenem močna opora vsakega posameznika. In to je v Jugoslaviji Demokratska stranka. Zato vrzite kroglico v drugo skrinjico.

Vsak volilec voli na volišču tistega okraja, kjer je stanoval oktobra 1920 in je volil takrat, četudi se je med tem preselil v kak drugi okraj.

**Volilni odbor
Demokratske stranke.**

Prekmursko pismo.

Murska Sobota, 20. aprila.

Cedna in vsaj v ravni prav rodovita deželica je naše Prekmurje. — Kmetstvo ljudstvo je dobrodušno, pošteno, delavno, trezno in se zaveda svojega panonsko-slovenskega pokolenja. Mladina je duševno nadarjena, to trdi jo vsaj naši učitelji-Slovenoi, ki se hvalevredno brigajo za njo. Iz mase ljudstva je — razven ob meji — že skoro popolnoma izginil madžaronski duh, goji ga pa še precej številno čifutstvo, nič manj pa tudi duhovniki in žalibog nekateri učitelji-domačini, oziroma učitelji Madžari, ki jih je naše šolsko oblastvo nolens volens pridržalo v službi.

Iz plenarnih sej konstituante.

TIP Beograd, 21. aprila. Na današnji dopoldanski seji konstituante, ki se je pričela ob 9.45 pod vodstvom dr. Ribarja je stavljal komunist dr. Marković na predsednika vprašanje radi odstranitve novinarja Komadinića iz zbornice. Predsednik je dal zadovoljivo pojasnilo, nakar se je nadaljevala debata. Rista Gjokić se je bavil z agrarnimi problemi, dr. Bogumil Vošnjak pa je v svojem govoru naglašal potrebo, da se ustava čimprej sprejme ter izjavil, da bi tako ustavo odobrili gotovo tudi vsi veliki pokojni Jugoslovenci.

BDU Beograd, 21. aprila. Na popoldanski seji ustvotvorne skupščine je govoril posl. Segvič (Narodni klub). Prvi del njegovega govora je posvetil poslovniku. Rekel je, da je bil poslovnik usiljen in je z njim popolnoma uničena suverena oblast parlamenta. Ne more priznati konstituenti, da je sposobna sprejeti temeljne zakone države, ker je bila prej, preden se je sestavila deflorirana in strangulirana s tem poslovnikom. Ako se centralizirate, pravi govornik, se nikar ne čudite, ako izrečem veliko resnico, da se je politika

vodila od početka ravno proti Hrvatim, da je to ista politika, ki jo je vodil Oliver Cromwel proti Irski. Treba je šteti volilne kroglice proti centralizmu in teh je več kakor polovica. Izvajajte posledice. — Za njim govori posl. Sahib Korkut o tem, kako je nastala muslimanska organizacija. Navaja sarajevsko »Pravdo« od julija 1914 in dokazuje, da so se vedli muslimani proti Srbom korektno in bratsko, vendar pa kljub temu, da živijo v mestih, kjer imajo večino, v 2 in pol letih obstanka naše države niso mogli dobiti zastopnika v vladi. Muslimani stojijo na stališču enakopravnosti vseh Slovanov in bodo delovali vedno za zblizanje, ne pa za razdvajanje. Govornik je za ime »Jugoslavija«, ker ima to ime bodočnost. Muslimanska kritika sistema ne pomenja napada na Beograd, Beograd jim je enako drag kakor Zagreb. Očita se muslimanom, da so »trgovci«, toda trgovci so tudi drugi, kakor Drinković, Korač in ostali, samo da so kmetje slabi trgovci. (Ugovori, hrup. Predsednik pozivlja na red.) — Ob 20.20 uri je bila seja zaključena. Prihodnja jutri ob 9. uri.

Pred novimi dogodki v Nemčiji.

TIP Berlin, 22. aprila. V vsej državi se opaža velika vznemirjenost. Na obmejnem ozemlju je povzročil mnogo vzbujenja načrt generala Veyganda, ki določa, da bodo stroške zasedbe morale kriti mestne občine potom posebnega davka. Nestrpnost se pričakujejo rezultati sestanka med Lloydom Georgom in Briandom, na katerem se bodo določila nadaljne stroge odredbe proti Nemčiji, ki stopijo v veljavo po 1. maju. Novi predlogi nemške vlade so že izdelani, a se še čaka na odgovor Zveznih držav, ki so bile naprosene za posredovanje. Ta odgovor še ni dospel.

Posledice sankcij proti Nemčiji.

DKU Berlin, 21. aprila. Kakor javlja »Vossische Zeitung« iz Stuttgarta, že nastopajo posledice sankcij proti Nemčiji. Württenberška industrija je morala omejiti obrat in začenja odpuščati delavstvo.

DKU Berlin, 21. aprila. Kakor poročajo listi iz Zapadne Nemčije, je

Verjetno je, da bo Amerika odklonila vsako posredovanje, na kar bodo predlogi dostavljeni naravnost antanti. — Nemška javnost je že sedaj prepričana, da bo antanta zavrnila vsak poskus kompromisa, zategadelj se smatra za gotovo, da bo vlada odstopila takoj, ko bo znan odgovor antantnih premierjev na nemške predloge. Ker izvrševanje sankcijskih odredb zelo neugodno učinkuje na industrijo, ter bo začela rasti brezposelnost, je pričakovati oslabilost v službah oslabljenja vladnega položaja, novih komunističnih pokretov med nemškim delavstvom.

Volilno gibanje v Italiji.

LDU Milan, 21. aprila. (Švic. brz. ag.) Kakor poroča »Corriere della Sera« se pretinja, da se socialisti ne bodo udeležili volilnega boja, ne bo udeležiti.

LDU Milan, 21. aprila. (Švic. brz. ag.) Kakor poroča »Piccolo«, se bosta v pokrajini Alto Adige postavili dve

volilni listi. Ena socialistična in ena, ki protestira proti aneksiji. Nemška zveza je postavila štiri kandidate in je izdala razglas proti mirovni pogodbi, ki je raztrgala Tirolsko ter pozivlje volilce, naj oddajo glasovnice s planinko, simbol nemškega značaja teh krajev.

Kongres transportnih delavcev.

LDU Zeneva, 21. aprila. (Švic. brz. ag.) Kongres transportnega delavstva je sprejel po Bevinu predlagano resolucijo glede osemurnega delavnika in po švedski zvezi predlagano resolucijo, v kateri se pozivlje delavci vseh dežel, naj se upro poizkusu kapitalistov, da bi se podaljšal delovni čas, ali da bi se delavci brez nujnega vzroka uporabljali za nadurno delo. Kongres obvezuje mednarodno zvezo transportnega delavstva, naj podpira soderuge vseh dežel, ki se še bore za osemurni delavnik.

Ceškoslovaška in trianonska pogodba.

DKU Praga, 21. aprila. (Ceškoslov. dop. urad). V današnji seji odseka za zunanje zadeve je odgovarjal minister dr. Beneš na vprašanje poslanca Lodgemana, ali je resnična vest, da je bila razen oficijelne pogodbe med Ceškoslov. in Italijo

sklenjena tajna pogodba, po kateri bi bila Italija deležna enakih ugodnosti, kakor jih imata Ceškoslovaška in Madžarska po znanih določilih trianonske mirovne pogodbe. Minister za zunanje zadeve dr. Beneš je kategorično zanikal, da bi obstojala taka pogodba in da bi se te ugodnosti enostavno prenesle na Italijo.

Francija in trianonska pogodba.

DKU Pariz, 21. aprila. Odsek poslanske zbornice za zunanje zadeve je sprejel poročilo referenta Guernierja o trianonski mirovni pogodbi, ni pa storil nobenega sklepa. Poročevalec je bil naprošen, naj poda naknadno poročilo, v katerem bodo vnoštevane ugodnosti, ki so se dale Madžarski.

Tiskanje učnih knjig.

LDU Beograd, 21. aprila. V prosv. ministrstvu je podpisan pravilnik o tiskanju učnih knjig za srednje in ljudske šole.

Ostre kritike, ki prihajajo zadnji čas od nas v slovensko javnost, so opravilene, tukaj je res skrajna potreba za — remedium. Naša vlada naj bi bila kar najbolj oprezna in rigorozna napram destruktivnim elementom, ki se prikrito ali očitno zastrupljajo ljudstvo z madžaronstvom; taki hujšaki zoper našo državo naj se brez pardona spravijo za zmirom čez mejo! — Naravnost nečuveno je, da spada to ozemlje še danes v cerkvenem oziru pod jurisdikcijo madžarskega »püspeka« škofa v Subotiču, ki je dal pustolovec Karlu Habsburgu pribežališče o priliki njegovega ponosnečenega pohoda na Madžarsko. Ni čuda, da so naši duhovniki, bodisi katoliški ali luteranski, povečini še prihuljeni madžaroni; na nje je treba obračati posebno pozornost.

Neumestno pa se nam zdi tudi, da zavzemajo na nekaterih tukajšnjih slovenskih šolah voditeljska mesta učitelji domačini (iz madžarske dobe), ki obvladujejo domače narečje, tzv. »prekmurščino« slabše nego ljudstvo samo, ki bi mu naj bili učitelji. Lanske počitnice so se ti možakarji sicer udeležili nekakega učnega tečaja za slovenščino v Št. Vidu pri Ljubljani, toda vpraša se, koliko so pridobili v njem; na zunaj se poseben napredek ne kaže. Po našem skromnem mnenju sodijo ti domačini v bodoče na voditeljska mesta izjemoma samo za slučaj, ako dostanejo izpit iz slovenščine, h kateremu naj jih šolske oblastvo čim prej pozove.

Našim slovenskim inteligentom v Prekmurju, bi pa kot »pionirjem narodne prosvete« priporočali, naj bi še z večjo vnemo kot doslej gojili stike z ljudstvom, prirejali poučna predavanja, gledališke igre, ustanavljali pevsko in bralna društva itd., da se tako izvrši popolni preporod narodnega čustvovanja in mišljenja v jugoslovanskem duhu ter vzklije krepka državljanska zavednost. Tako narodno delovanje je tukaj nujno potrebno, hvaležno ter — plodonosno.

Za federacijo vseh Slovanov.

Na drugem sestanku slovanske omladine dne 6. aprila v Pragi (Zlata Husa) je bila sprejeta deklaracija, iz katere posnamemo: I. Slovanska akademična mladina konstatira, da je Rusija kot edina slovanska velesila stopila v svetovno vojno za svobodo in ujedinenje malih slovanskih narodov, kateri so vse svoje energije uravnali za svoje osvobojenje in ujedinenje. V svetovni vojni je Slovanstvo položilo ogromne žrtve. Na mirovni konferenci pa Rusija ni bila zastopana, dasiravno je bila morala skozi daljšo dobo skoraj vso težo vojnih bremen nositi sama. — Vsled tega so ostale slovanske države pogrešale svojo naravno oporo ter so bile izročene na milost in nemilost nasitnemu imperijalizmu nekaterih držav. Slovanska akademična omladina konstatira, da je Slovanstvo stopilo danes v eno svojih največjih kriz in meni, da je v prvi vrsti ravno mlada slovanska generacija pozvana, da deluje za odstranitev vseh nastalih nesporazumljenj in da krči pota h končnemu cilju — veliki slovanski federaciji vseh Slovanov, ker je Slovanstvu dana naloga, da prevzame važno vlogo v

Druga skrinjica je demokratska!

napredku človeštva. Vsled tega želi slovanska akademična omladina čim prejšnjo vspostavitev nove demokratične Rusije, a ostale slovanske države naj bi v svoji zunanji politiki nastopale enotno kot kompaktni blok, ker bodo le na ta način zavzele skupno z Novo Rusijo v Evropi tisti položaj, ki bi bil najjačji garant svetovnega miru in reda. V soglasju s tem je treba takoj navezati kar najmočnejše kulturne vezi med vsemi slovanskimi državami, katerih zunanja manifestacija bodi politično jedinstvo kot rezultat teh vezi, a ne kot rezultat trenutnega političnega sporazuma. II. Slovanska akademična omladina se je zedinila za sledeče konkretne točke: 1. Pri Centralni Zvezi čehoslovaškega dijaštva v Pragi naj se ustanovi posebna slovanska sekcija, katera bo v zvezi s sekcijami za slovanske zadeve v ostalih slovanskih centralnih dijaških zvezah. 2. Slovanske sekcije morajo: a) Delati za ureditev kulturnih vezi med posameznimi slovanskimi narodi, in b) pripravljati bodoči slovanski dijaški kongres, kateri bi se naj po možnosti vršil še pred kongresom Internacijsalne konfederacije dijaštva (C. I. E.) O kraju, času in podrobnem programu bodo odločile Centralne Dijaške Zveze posameznih narodov.

V torek 26. aprila vrzite vsi kroglico

v drugo skrinjico
in volite
demokratsko listo!

Notranja in zunanja politika.

* Konferenca nasledstvenih držav v Rimu. Iz krogov konference nasledstvenih držav v Rimu se pojasnjuje, da delo konference le dozdevno napreduje tako počasi. Posamezna vprašanja se predložijo plenumu konference še-le takrat, ko se je dosegel v odsekih sporazuma glede glavnih točk. Vprašanja arhivov, pokojnin, državlanske pripadnosti in raznih v nasledstvenih državah obstoječih trgovskih in industrijskih podjetij se natančno proučujejo in pretresujejo. Ta teden se sestane plenarna konferenca, ki bo sprejela osnutek splo-

šne konvencije in specijelnih konvencij, ki spadajo v smislu člena 265 trianonske mirovne pogodbe pred to konferenco.

* Sestanek v Lympeju. Sestanek Brianda s Lloyd Georgeom v Lympeju ne bo nobena konferenca v pravem pomenu te besede, temveč zgolj posvetovanje o stališču, ki ga naj zavzamejo zavezniki po 1. maju proti Nemčiji. Oba zaveznika državnika bodeta imela na sestanku že v rokah nove nemške predloge. Ako Nemčija vstraja pri samih neodločnih in praznih izjavah in ne sprejme resnega načrta za obnovo z natančnimi modalitetami in zanesljivimi garancijami za izvedbo tega načrta, bo enkrat za vselej dokazala, da je Nemčija vedno ista, kakor je bila in bodeta oba državnika prisiljena, da se posvetujeta o vodilnih načelih za skupno akcijo v bližnji in daljši bodočnosti. Kakor doznava „Matin“, se udeležje sestanka v Lympeju tudi vojaški strokovnjaki obeh velesil, med njimi maršala Foch in Wilson.

* Ratifikacija trianonske mirovne pogodbe v Angliji. Spodnja zbornica je 20. t. m. sprejela zakon o ratifikaciji mirovne pogodbe z Madžarsko. Podtajnik zunanjega urada Harmsworth je povdarjal, da je v popolnem soglasju s pravičnostjo, ako se tudi od Madžarske zahteva povračilo odškodnine, kolikor ga dopuščajp njene razmere. V svojem nagovoru je pripomnil, da ima razdelitev bivše avstro-ogrske monarhije velikanske posledice, upa pa, da bo konferenci v Portorose uspelo najti tako rešitev tega probleme, ki bo zadovoljila Madžarsko in sosedne države. — Videti je, da so Madžari precej dobro zapisani v Angliji.

* Prepri med Poljsko in Rusijo. Iz Varšave poročajo. Minister zunanjih zadev knez Sapieha je prejel od sovjetskega komisarja za zunanje stvari Čičerina noto, v kateri sovjetska vlada protestira proti podpiranju protirevolucijskih življenj s strani Poljske, ker to nasprotuje mirovni pogodbi, sklenjeni med sovjetsko Rusijo in poljsko republiko v Rigi. Minister zunanjih zadev je v svojem odgovoru izjavil, da mora poljska vlada z obžalovanjem ugotoviti, da je dotično gibanje naperjeno proti Poljski nego proti Rusiji in da zasleduje namen, Poljski pripadlo obmejno ozemlje zopet združiti z Rusijo. Poljska vlada zahteva, da sovjetska vlada opusti sovražno razmerje proti

Poljski in ji poroča o tozadevno podvzetih korakih.

* Čehi in Italijani. Praga, 20. aprila. Predsednik čehoslovaške republike je sprejel danes opoldne člane italijanske delegacije, ki so dospeli v Prago k proslavi tretje obletnice čehoslovaško-italijanske konvencije in k pogrebu telesnih ostankov justificiranih čehoslov. legijonarjev. Pri sprejemu so bili med drugimi navzoči: ministrski predsednik Cserny, minister za zunanje stvari dr. Beneš, italijanski poslanik in predsednik italijansko-češke lige knez di Scalea. Knez di Scalea je izročil predsedniku kraljevo pismo ter insignije velikega križa Mavricijevega in Lazarjevega reda. Predsednik Masaryk se je zahvalil za počastitev in je v svojem nagovoru opozarjal na mirovni značaj italijansko-čehoslovaške zveze. Mi bomo v svoji politiki, je dejal prezident, in v vseh naših notranjih in zunanjih zadevah stremeli za tem, da postopamo v duhu nove Evrope. S kraljevim pismom je podana nova zanesljiva garancija za obstoj in za vedno rastočo okrepitev odkritosrčnih odnošajev, ki obstojajo med obema državama.

* K sestanku angleškega in francoskega ministr. predsednika. „Daily Telegraph“ izve, da bodo tudi zastopniki Italije, Japonske in Belgije pozvani k sestanku obeh premijerjev.

* Ministrska kriza na Pruskem. Pri naknadnih volitvah ministrskega predsednika dne 21. aprila, je bil izvoljen Stegerwald. Upati je, da bo ta dolgotrajna kriza prihodnje dni končana.

* Proces proti morilcem grofa Tisze. Razprava proti onim, ki so obdolženi sodelovanja pri umoru grofa Tisze, še vedno teče. Tekom včerajšnje obravnave so bili konfrontirani Hütner z Friedrichom, Fönyes s Kerijem. Hütner vztraja pri vseh svojih trditvah. Fönyes, Friedrich in Keri taje.

* Vprašanje Yapa in kabelja. Japonska je vložila v Parizu protest radi znane note francoske vlade Zedinjenim državam, s katero je, kakor znano, francoska vlada izrekla svoje soglasje z rešitvijo vprašanja o pripadnosti otoka Yapa in vprašanje kabelja. Japonska trdi, da se je Francija v tajni pogodbi iz l. 1917 izrecno obvezala rešiti to vprašanje v sporazumu z Japonsko. — Japonska je ljubosumna na Ameriko in radi tega pazno zaslednje vsak njen korak.

Za nas tu v Jugoslaviji je predvsem zanimivo tudi to, kako sodi naše ljudstvo v Italiji, o nas in o naši državi, o naši Jugoslaviji. Človek bi pričakoval, da je bolje poučeno o naših razmerah, toda kdor ima priliko prepričati se na licu mesta, ta mi mora prirediti, da vladajo v našem Primorju najnevarnejši pojmi o nas in naši državi. V Primorju smatrajo našo državo za strašno neurejeno in razdrapano, za državo, katere prebivalci ne delajo drugega nego se kregajo med seboj v strankarsko političnih rečeh. — Naše politično življenje jim je nezamisljivo, kar pa je seveda čisto naravno, ker se ne morejo vživeti v dejstvo, da smo mi samostojna svobodna država in da je naša politika radi tega čisto drugačna, kakor pa n. pr. politika dežele, ki je kot narodna manjšina pripojena tuji državi.

Najgorostnejša pa je sodba o Srbih in to osobito pri bivših zagrizenih pristaših klerikalne stranke po deželi. Srbe smatrajo za nekulturen narod, kateri je kot sovražnik in ne kot brat »okupiral« slovensko ozemlje ter ga sedaj »vlada« po svojih »balkanskih« in »nekulturnih« metodah.

Neka starejša inteligentna gospodinja (seveda tercijska) mi je rekla: »Srbi so vas zaslužili, nas tu pa so prodali Italijanom. Končno je vseeno, ali smo pod Italijani ali pod Srbi. Najbolje bi še bilo, da bi Italijani zasedli vso Slovenijo.« Njene besede me niso osupnile, pač pa razjezile, da sem na-

Zanimivosti.

Zalovanje za mrtvimi. Kulturni narodi se v običajih zalovanja za svojimi pokojniki ne razlikujejo mnogo. Črne obleke, flori, črni šali, vzdrževanje od zabav itd. to so splošni običaji. Zato pa so tem različnejši običaji zalovanja pri nekulturnih divjih narodih in sploh pri narodih z nižjo stopnjo kulture. — Vsak teh narodov žaluje na drugačen način za svojimi preminulimi. Razume se, da gre pri tem samo za zunanje znake zalovanja. Na otokih južnega morja pričnejo sorodniki, kadar jim kdo umre, strašno kričati, a lica, čelo in lase si namažejo z rdečo barvo. Nato pa hrupno proslavijo njegovo smrt. Na nekaterih drugih otokih tega morja pride preostali vsako tretje leto na obletnico smrti novo pogrebno slovesnost. O priliki te prve triletnice izkopljejo njegove kosti, jih očistijo ter odnesejo v občinsko zgradbo, ki je nalašč za to določena, pride tam svečanost s petjem in plesom ter mu darujejo mnogo živali, posebno divjačine s tem da jo zakoljejo in na posebnem žrtveniku zažgejo. Pri nekaterih afriških divjih narodih je razširjena grozna navada, da si sorodniki ob smrti kakega posebnega ljubljenečega svojega člana odrežejo prste na nogah ali celo na rokah ter se tudi drugače pohabijo. Drugi si odrežejo ušesa ali pa izderejo zob. Na vzhodu, posebno v Indiji si žene ob smrti soprogov postrizljejo lase. Hotentoti žalujejo za svojimi pokojniki toliko časa, dokler na njihovem grobu ne zraste trava, katero pa navadno sami zasejejo in pridno zalivajo, ter si na ta način zmanjšajo žalovalno dobo. Nekateri drugi narodi pa verujejo v vražo, da pokojni nimajo miru na onem svetu, ako kdo za njim neprestano ne joče. Da pa sorodnikom ni treba samim jokati, plačajo za to posebne ženske, ki se pečejo sploh samo s tem, da jočejo za pokojniki ter od tega živijo.

Dnevna kronika.

— Klerikalci in mariborsko gledališče. Naši listi so prinesli včeraj razveseljivo vest, da so izposlovali demokratski poslanci za mariborsko gledališče, ki se spremeni v pokrajinsko, letno subvencijo 1.200.000 K. Takoj pa so začeli klerikalci udrihati po naši stranki, češ, da je to nepotrebno razmetavanje denarja, da je gledališče sploh nepotrebno itd. Eden klerikalnih pristašev je zagrozil, da bo tega takoj konec, ko pridejo njegovi ljudje na mariborski magistrat.

— Napadi „Straže“ na člane Sokola. Odbor Mariborskega Sokola se je bavil v svoji seji dne 21. aprila 1921 z napadi „Straže“ na brate dr. Franca Irgoliča, Cirila Tomana in Ferdo Leskovačarja in je po preiskavi očitkov ugotovila sledeče: Brat dr. Irgolič je bil s prvovladni komisar in pozneje tudi general Občinske hranilnice v Mariboru del njegov poldrugo leto. Imel je veliko opravka ne samo pri sejah odbora in pri rednem poslovanju, temveč je imel

stopil proti njej z vso odločnostjo, tako, da je brez slovesa pobegnila od mene. Pa tudi mnogo drugih ljudi me je razdovedno vprašalo »Kakšni pa so Srbi? Ali so res taki divjaki?« Ko sem jim razlagal, da mi v Jugoslaviji sploh ne poznajo Srbov, da smi vsi eno, da smo Jugoslovenci in ko sem jim opisal našo kratko naše razmere, so se čudili, da je pri nas tako vse drugače, kakor so si oni predstavljali.

Dasiravno sem se trudil dognati odkod izvira v našem Primorju ta gojenja proti Srbom, vendar nisem mogel najti krivca. Vzbudilo se so mi mnoga sumnje, toda o teh je bolje, da zaenkrat ne govorim, ker bi morda več škodovalo, kakor pa koristilo.

Kot zaključno poglavje svojih utov sov iz dežele umirajočih naj opišem to postopanje Italijanov z našimi ljudmi. Glavno in skoro edino besedo gospodje karabinijerji. Ti so največji gospodje in faktični vladarji in gospodarji, ki ti vse življenje še suče pravzaprav tako, kakor oni svirajo. Ker so slovensko go jezika sami večinoma nezmožni, so uvedli metodo konfidentov in agentov, katere imajo med domačimi Zanimivostmi, osobito med ženskami. Zanimivo je v tem poglavju tudi slučaji, ki sem ga izvedel v Vipavi. Na ulici sem srečal večkrat nekega mlajšega človeka, ki je bil oblečen včasih v civil, včasih pa v karabinijersko uniformo.

(Dalje prih.)

MARIJ SKALAN:

V deželi umirajočih.

(Dalje.)

Četrto poglavje umirajočih je moralno.

Zamiranje narodne zavesti ter gospodarsko propadanje ima za posledico naravno tudi moralno propadanje. — Nemci so se pri svoji napadalni politiki posluževali v prvi vrsti gospodarskih sredstev, narod, katerega so si zbrali za žrtev, so skušali gospodarsko zaslužiti. Italijani se te metode ne poslužujejo, ker so gospodarsko prebiki in nimajo na razpolago onih neštetih sredstev, kakor so jih imeli Nemci. Oni se poslužujejo drugih sredstev in drugega načina, ljudstvo, ki je postalo žrtev njihovega imperijalizma, skušajo enostavno — demoralizirati.

Kakor v političnem, tako so se tudi v moralnem osvojevanju vrgli najprej na — ženske. Tudi v tem oziru so precej uspešni. Krivico bi delal našemu žensstvu v Primorju, ako bi to generaliziral. Vsa čast, veliko jih je trdnih, a veliko jih je tudi, ki so padle. Nemoralnost, je že precej zasejana. Vspeh italijanskega naskoka na moralo naših deklet v Primorju se nam pokaže pa komaj tedaj, ako primerjamo razmere, ki so bile v tem oziru v deželi pred vojno, in razmere, kakoršne so danes. Dispozicijo je sicer vstvarila že svetovna vojna, ki je ravno v teh krajih najhuje

divjala, toda propad sam so povzročili komaj Italijani. Največ pa so nedvomno dosegli s plesi. Ples, to je danes v našem Primorju socialna kuga. Morda se v celi Jugoslaviji ne pleše toliko kakor v tej nesrečni deželi.

Gospodarsko propadanje, a osobito posledica zastoja vinske trgovine je rodilo drugo socialno in moralno zlo — pijančevanje. Danes se spiše doma veliko več vina, kakor pa kdaj poprej.

Vse to seveda ni ostalo brez vidnih vplivov na značaj ljudstva. Trač, škodoželjnost, zavist, sovraštvo, so danes v tej deželi doma kakor morda nikjer drugje. Ljudje preže na vsako najmanjšo priliko, kje bi drug drugemu škodovali, kako bi se uničili. — Človek, ki iz zdravih naših razmer nenadoma pade med ta svet, se počuti kakor v sršenovem gnezdu.

S pridnim in zavednim prijateljem sva govorila o tem in ta mi je rekel: »Ta dežela je obsedena. Zdravemu človeku tu ni mogoče živeti, ker sicer bi moral zblazneti.« V šali mi je pristavil: »Premišljeval sem že čisto o tem, kaj je temu vzrok, končno pa sem prišel do zaključka, da je to radi pragozpodarjev te zemlje, ki so Krista križali.« Radovedno sem vprašal prijatelja, kako je prišel do tega zaključka. »Enostavno, mi je odgovoril, Krista je križala XII rimska legija, ta legija pa je bila sestavljena iz Ilircev in kakor se trdi, večinoma iz južnozpadnih plemen.« V trpljenju je tudi tak humor tolažil.

tudi veliko stroškov in potov; tako je bil najmanj desetkrat v Ljubljani (enkrat tri dni) štirikrat v Gradcu radi prodaje papirjev (vsakokrat po dva dni) v Celju itd. Za vsa ta truda in kot povračilo gotovih izdatkov mu je Hranilnica v smislu sklepa odbora izplačala znesek 26.000 K, ki ga je pa dr. Irgolič zadnjega vinarja vrnil. Revizija hranilnice ni našla nič nepravilnega in gre dr. Irgoliču pred vsem zaslugi, da je nacionaliziral ta poprej povsem nemški denarni zavod. Brat Ciril Toman je sam izstopil iz Mariborske eskomptne banke, tega zavoda ni samo prav nič oškodoval temveč dvignil. Tudi pri „Prvi jugoslovenski prekalivalnici“ je bilo njegovo poslovanje povsem korektno in se je to podjetje saniralo. Če bi bil tam kdo oškodovan, bi bil to le brat Toman sam. O kakem defraudantstvu ali sploh le nepravilnem ali nečastnem dejanju ne more biti govora. Bratu Ferdo Leskoku sta leta 1914 dejansko enkrat plačala zakonska Pollak kot tajniku Spodnještajerske ljudske posojilnice znesek 26 K na račun obresti in sicer proti predpisu izven pisarne. Takoj na to je bila mobilizacija in je brat Leskoku var pozabil v tem razburjenju vknjižiti ta znesek in ga izročiti blagajni, kar bi se v tem položaju pač vsakemu lahko pripetilo, in je odinil na bojišče. Ko se je vrnil, je ta znesek in pri odvetniku narasle stroške poravnal iz svojega in mu je posojilnica izdala pri izstopu jako dobro spričevalo. Od odbora Spodnještajerske ljudske posojilnice se mu ni očitil nobeden drug slučaj. Tudi v tem pogledu seveda o defraudantstvu ne more biti govora in je prišel podpisani odbor do zaključka, da so vse zadeve dovolj pojasnjene in rešene in se imenovanim bratom ne more očitati nič nečastnega. Za odbor telovadnega društva Sokol v Mariboru: dr. Vladimir Serbec, starosta; Makso Kovačič, tajnik.

— **Himen.** Dne 20. t. m. se je poročil v Stolni cerkvi v Mariboru g. Janko Kamenšek, carinik v Bitolju z gđc. Danico Tavčar. Mnogo sreče!

— **Vollna sleparija komunističnih nemčurjev.** V Limbušu so se združili vsi krogi, katerim je mar blagor občine in sestavili za volitev kandidatno listo, v kateri so bili sprejeti najboljši možje vseh strank. Zato je nemčurjskim boljše pri sestavi njihove liste slabša predla. Čeprav je prišel sam rdeči general organizovat svojo armado in čeravno si brusita pete železničar Ceh in neka znana oseba, ki je delovala v svojem zgrešenem življenju že za vse stranke, jim vendar ni bilo mogoče spraviti med svoje kandidate par mož, ki bi imeli za volilce nekaj privlačne sile. Ni čuda torej, da so se ravnali po vzgledu enega svojih agitatorjev, ki še razlike med pojmom moj in tvoj dobro ne pozna in je celo krajni ubožni zaklad ogoljufal in so vzeli 5 občanov brez njihovega znanja v svojo listo in ponaredili njihove podpise; trije izmed njih so že prej sprejeli kandidaturu Združene Gospodarske Stranke ter odločno odklanjajo vsako zvezo z nemškutarskimi boljseviki. — **Opozorja.** mo vlado na to sleparijo in ji nujno svetujemo, da že vendar enkrat korenito pomene z našimi prekucni in pošlje tiste nezadovoljne železničarje, ki so se od dolgega časa in dobrega življenja prevzeli, zdraviti v Nemško Avstrijo ali pa v ruski raj.

— **Studentje, komiji in razgrajali** se po „Stražinem“ obrekovanju udeležujejo sokolskih jezdskih izletov. To sramotenje posameznih stanov po klerikalnih pisarjih, je treba prav sedaj, ko skušajo klerikalci loviti pristaše za občinske volitve, posebej pribiti. Da hočejo klerikalci sramotiti ravno naše dijaštvo in trgovske pomočnike, je umljivo, ker ravno v teh zadnjih stanovih nimajo nikakih pristašev. Jezdni odsek Sokola pa more biti le ponosen da se zbira v njegovih vrstah vsa zavedna in narodno čuteča mladina. Ti dijak, trgovski pomočniki in razgrajali so se pa pokazali tudi požrtvovalne in nabrali v Jarenini 440 kron in v Sv. Jakobu 880 kron za ondotna sokolska društva, v Ptuj pa na dan žalne manifestacije za izgubljeno Primorje nad 700 kron za jugoslovensko Matico! Naj nam „Straža“ pove, koliko naberejo Orli na svojih izletih za svoje organizacije ali za jugoslovensko Matico, potem naj še-le zasme-

huje in obrekuje druge. Kje pa so resnični razgrajali, bi moglo povedati uredništvo „Straže“ samo!

— **Stanovanjska remedura v Mariboru.** Zadnje ljudsko štetje je pokazalo, da Maribor po vojni pravzaprav ni narasel veliko in vendar stanovanj ni. Med občinstvom se je govorilo, da bi ob temeljiti remeduri zasege stanovanj takoj izginila stanovanjska beda. Sedanja stanovanjska komisija je sedaj uvedla najstrožjo revizijo stanovanj, tako v mestu, kakor tudi v okolici ter dosegla že doslej znatne vspehe. Pokazalo se je, da poseda veliko poedinih oseb cela stanovanja s po več sobami, ne da bi bile v to upravičene in to po veliki večini osebe, ki sploh ne spadajo sem. Končni rezultat te revizije bo gotovo imel za posledico znatno omiljenje stanovanjske bede.

— **Uspehi demokratske stranke.** Na predlog demokr. kluba je finančni minister pristal na to, da se v budžetu za prihodnje proračunsko leto vpoštevajo zvišanje eksistenčnega minimuma. Demokr. klub je predlagal 12.000 kron, finančni minister je pa sprejel 10.000 K. Ta sprememba se je včeraj ponovno obravnavala v finančnem ministertvu in je ostal položaj neizpremenjen. Vojni davek se odpravi. Komisije za osebni davek so se zopet reaktivirale.

— **Umrla je v četrtek 21. t. m. v Sv. Lenartu v Slovenskih goricah v 76 letu ga. Marija Aubl, mati Karla Aubla.**

— **Tiskarski škrat** nam je v včerajšnji številki čisto zmedel poročilo o sejah o konstituantih. Republikanec Lazarevič ni ožji pristaš Protičev, pač pa Jovanovič, kar naj čitatelji blagovole popraviti.

— **Sprejem gojencev v pešadijsko podoficirsko šolo v Sarajevu.** Pešadijska podoficirska šola v Sarajevu sprejme 500 gojencev. Natančnejša pojasnila daje vsaka polkovna okrožna komanda ter vsa okrajna glavarstva. Zadnji rok za vlaganje prošnje pri komandi šole je 10. maj t. l.

— **Delegati za občni zbor kmetijske družbe v Ljubljani,** ki se vrši dne 28. t. m., imajo, ako se izkažejo s poverilnicami, potrjenimi od vladnega komisarja, 50% popusta za vožnjo na vseh železnicah v Sloveniji. Poverilnice delegatov iz bivše Štajerske in iz Prekmurja so rumenkasto-zelene barve.

— **Deputacija kavarniških podjetnikov iz Slovenije** se je zglasila v četrtek dopoldne pri predsedniku deželne vlade s prošnjo, da bi se podaljšala policijska ura za kavarne do 1 ure ponoči. Deputacijo, v kateri so bili zastopniki kavarnarji iz Ptuj (g. Janko Vučak), iz Celja (upravitelj g. Vivot) in iz Maribora (g. Valjak), je predstavil predsedniku deželne vlade g. Kavčič, predsednik gostilničarske zadruge za Slovenijo. Predsednik deželne vlade je obljubil, da bo želji kavarniških podjetnikov po možnosti ugodil.

— **Na prvi obmejni veselici v Kaplji,** katero so priredili nad vse vrli in narodno zavedni gospodje učitelji, orožniki in financarji ob meji, so s svojim nastopom kot igralci na odru svoje vloge izvrstno rešili, ter nudili s tem zavednemu ljudstvu res neprisljano zabavo. Priporočila se našim slovenskim narodnjakom v Mariboru, da napravijo v letnem času ob priliki zopetne prireditve veselice v zelo prijazni in mični kraj Kaplji izlet, kar bo zdravo za dušo in telo ter v prid našim slovenskim društvom. Srčna hvala tudi vsem za dar 226 kron, katerega je nabrala med veselo družbo koroška narodnjakinja gospodična Zalka Kuplen za koroške begunce v katerih imenu je tudi v jednatih besedah pozdravila občinstvo.

— **Dolenjske Toplice za invalide.** S 1. majem t. l. prične invalidska uprava z brezplačnim zdravljenjem invalidov v Dolenjskih Toplicah. Oni invalidi, ki se žele zdraviti v teh toplicah, naj pošljejo svoje prošnje najkasneje do 20. maja invalidskemu oddelku poverništva za socialno skrb (St. Peterska vojašnica v Ljubljani.) Prošnje morajo biti opremljene z izvidom o nadpregledu in zdravniškim spričevalom okrajnega ali okrožnega zdravnika, kjer se potrjuje, da je prosilec res potreben zdravljenja v Dolenjskih Toplicah in

da je bolezen dejansko v vzročni zvezi z njegovo invaliditeto. Prošnje, ki ne bodo v tem smislu opremljene, se ne more vpoštevati. Zdravljenje bo trajalo povprečno za vsakega invalida 3—6 tednov. Onim invalidom, ki so že letos vložili prošnje za sprejem v Dolenjske Toplice ni treba istih ponoviti.

— **Razkrinkana korupcija.** Celi dve leti je Maribor na tihoma govoril o korupciji, ki vlada na našem stanovanjskem uradu. Govorilo in govorilo se je veliko, osobito o neki uradnici Dori, ki baje oddaja stanovanja pod roko ter se pusti za to od strank kupiti, o tem so več ali manj pisali tudi časopisi, toda pozitivnega se vendar ni dalo nič očitati. Končno pa se je sedaj posrečilo dobiti konkretne podatke ter dokazati, da je g. Dora Javoršek vodila s stanovanji res umazano kupčijo. G. Javoršek je bila sedaj odpuščena ter pride pred sodišče. Prepričani smo, da je s tem korakom storjeno mnogo za izboljšanje naše stanovanjske mizerije, ter da zasluži sedanja stanovanjska komisija vse priznanje.

— **Olepševalno društvo v Mariboru** priredi v nedeljo dne 5. junija t. l. veliko veselico na prostem v Ljudskem vrtu ob Koroški cesti, na katero že sedaj opozarja vsa tukajšnja društva ter se vabijo na prijazno sodelovanje. Pse, ki se udeležijo pri pasji tekmi, naj lastniki blagovolijo javiti pri dr. Hojniku, odvetniku na Aleksandrovi cesti.

— **Podružnica Osrednjega društva poštinih in brzojavnih uslužbencev v Mariboru** je imela v soboto ustanovni občni zbor, na katerem so bili izvoljeni: predsednik I. Majcen, poduradnik; podpredsednik Jožef Lort, 2 tajnika, 2 blagajnika, 2 pregled. računov in 5 odbornikov.

— **Društvo jugoslovenskih državnih uslužbencev v Mariboru,** priredi v soboto dne 23. t. m. ob 20 uri v mali dvorani Narodnega doma sestanek, na katerem se poroča o izenačenju plač državnih uslužbencev na podlagi referata poslanca Reisner-ja.

— **Nevaren komunistični agent aretiran.** Mariborska policija je aretirala v četrtek na cesti iz Krčevine nevarnega graškega komunističnega agenta, ki je nosil s seboj 10 kg letakov za občinske volitve v Mariboru in po deželi. Letaki so hujskajoče in protidržavne vsebine. Agent je prišel čez mejo peš in brez dokumentov.

— **Protidržavna hujška.** Na ovadbo g. Strauerja sta bila v četrtek aretirana v Mariboru Gjurjo Hartl, lastnik tovarne za zrcala v Zagrebu, pristojen na Češko ter Ivan Popović, trgovec na Koroški cesti v Mariboru, ker sta v gostilnah Šafarič in Fuchs hujskala proti naši državi ter kričala: „Mi nočemo kralja Petra, mi hočemo republiko.“ Prepeljana sta bila v policijske zapore.

— **Mlada tatrica.** Trinajstletna Stefka Beršek, učenka petega razreda dekliške šole v Cankarjevi ulici v Mariboru je pokradla svojemu očetu-čevljarju štiri pare čevljev, deloma novih, deloma že ponošenih ter jih darovala svoji součenki Berti Smrečnikovi za razne malenkostne šolske usluge. Poleg tega pa je nagovarjala očetove učence, da so mu kradli denar ter ga izročali njej. Ovadena je policiji. Pač žalosten začetek.

— **Vlom v stanovanje.** Medtem ko se je nahajala zasebnica Marija Božičnik, stanujoča v Smetanovi ulici št. 54 v Trstu, so v njeno stanovanje vlomili neznan tatovi ter ji odnesli več rjuh, odej, oblek, čevljev, srajc, drugega perila in raznih predmetov v vrednosti več tisoč kron. Vlomilcev se doslej še ni posrečilo izslediti.

— **Izglubljena denarnica.** Gđna. Mira Rutnik je izgubila od Spolske ulice do Slomškovega trga denarnico s 722 K ter zastavnim listkom. Najditelj naj jo odda pri polic. komisarijatu.

— **Najdeno.** Mariborska policija je našla na Slomškovem trgu sveženj 6 ključev, v Barvarski ulici pa en posamezen ključ. Lastniki ključev jih dobe na kr. pol. komisarijatu.

— **Iz Selnice ob Dravi.** Na naši šoli je razpisano mesto učitelja. Obča želja domačinov je, da bi zaprosil za to službo učitelj, ki bi imel veselje do godbe ter do vodstva pevskega zbora. Učitelj ima tudi ugodnost prostega stanovanja.

Kultura in umetnost.

x Iz pisarne Slov. nar. gledališča. V nedeljo pop. ob 14. uri se vrši za dijaštvo iz Ptuj „Smrt majke Jugovičev“. Ker so za to predstavo določene izredno nizke cene, bi bilo umestno, da bi izrazilo to priliko tudi tukajšnje dijaštvo. Zvečer se pa edinkrat v tekoči sezoni ponovi ena najlepših komedij lanske sezone „Kraljevska visokost“.

x II. koncert orkestra Glasbene Matice. Človeku se zdi skoro nemogoče podati tak koncert z osebjem, ki je sestavljeno večinoma iz diletantov, ki so obenem po večini tudi komaj prvi nastopili. Matični koncert 19. t. m. pod vodstvom g. ravn. Topiča nam je pregnal vse dvome in pomisleke. On sam je dirigiral z dušo glasbenika, s srcem umetnika ter nam tako podal popoln užitek. Težko je bilo njegovo delo, a velik je bil njegov vspeh, tako pri občinstvu, čigar glasbeno pojmovanje se nahaja komaj v razvoju, kakor tudi pri onem, ki zahteva že dovršeno glasbo. O tem nas prepričuje že spored sam, ki obsega istotako majhne simfonične slike, kakor tudi prvovrstne večje komade. Akoravno smo pri Fibichovi „Poemi“ opazili, da je druga flavta malo previsoko intonirana, moramo brezpogojno priznati, da se je zelo dobro proizvajala in da je bilo že od početka razpoloženje dobro. Dvorakova pesem „Na preji“ prepojena s srčkanimi motivi, je šla vsakemu do srca. Zasanjala nas je v kmečko sobo, v kateri se pripovedujejo šale. Tu in tam zašepeta prva flavta kako ljubeznivo besedo svoji sosedici predici (hobojka), ki zardi in pogleda vstran. Toda dolgo ne traja ta razposajenost, ura na steni bije 12, trudni so preli in predice ter se razidejo, želeč si lahko noč, pa tudi hobojka se spominja onega prelca, katerega tihoma ljubi. To nam je povedalo krasno proizvajanje orkestra. Ali še bolje, skoro najbolje je bila podana „Legenda“. Vse je bilo na pravem mestu. Kdo pa ni razumel nordsko pripoved „Peer Gynt“, katero je zložil mojster Grieg, a dirigiral mojster Topič? V „Jutru“ nam opisuje rdeče vzhajajoče solnce in lepoto belega dne. V prvih taktih smo občutili drugo flavto. V „Smrti Asesa“ pa smo se čudili nad pp-om, ki smo ga prvič slišali tako popolnega. Godbeniki Glasb. Matice so tu darovali svojemu dirigentu krasen venec. Za tem se je proizvajal točno „Ples Anitrasa“. Ravno tako točno je bil izvajen tudi „Ples v dvorani gorskega kralja“, katerega so morali ponoviti. Tu je izginila tudi pri drugi vijolini zadnja bojazen in aplavz občinstva je bil nepoležen. Ob tej priliki je prejel dirigent drugi venec. Po odmoru se je izvajala overtura „Egmont“ mojstra Beethovna. Čeprav zahteva ta overtura ne-le popolno obvladanje instrumentov, ampak tudi popolnega dirigenta, nas je izvajanje docela zadovoljilo. Celista pri drugem pultu sta bila za trenotek prepočasna, toda dirigent ju je zopet uravnal. Dvorakov „Kje dom je moj“ smo slišali v Pragi na koncertu Filharmonije, toda proizvajanje Glasbene Matice pod vodstvom g. Topiča ni čisto nič zaostajalo. Kot zaključno pesem smo čuli Lisztovo „Preludijo III. simfonično pesem“, ki nam markantno opisuje človeško življenje od rojstva do prve ljubezni in boja za obstanek, v katerem nas tako krasno vabi ljubavni motiv (rogi), ki ga vodijo pihala dalje do zmage. Opazilo pa se je tu, da vsled vročine niso mogla pihala tako točno izvajati kakor v prvih točkah, kljub naporu in ostrim gestam dirigenta, ki je zopet žel obilo priznanja. G. Topiču moramo h koncertu 19. t. m. samo častitati, častitati kot mojstru-umetniku, kot dirigentu, kot učitelju in vzgojitelju. Vse priznanje pa tudi onim, ki so ga pridobili za nas. Pod njegovim vodstvom se bo naša Glasbena Matica razvila v eno prvih naših jugoslovenskih glasbenih ustanov.

—lj.

Sport.

: Klub kolesarjev in motociklistov „Perun“ v Mariboru in sportni klub „Korotan“ vabita vse svoje člane na skupni sestanek, ki se vrši dne 24. aprila ob 9. uri dopoldne v „kmetijski sobi“ restavracije v Narodnem domu. Izvolil se bo nov odbor in sklenilo združenje obeh klubov v en klub. K obilni udeležbi vabi predsedstvo.

Sloven. narodno gledališče.

Repertoire bodočih dni:

V petek 22.: „I. javna produkcija učencev šol.“: Deklamacije, recitacije, pantomima, igra itd.

V soboto 23.: „Netopir“, ab. A.

V nedeljo 24.: Pop. ob 14. uri „Smrt majke Jugoviča“. — večer ob pol 20. uri „Kraljevska visokost“, izven ab.

Sokolstvo.

o Mariborska sokolska župa bo začela sistematično prirejati v svojih društvih in odsekih ljudska predavanja po načrtu, ki ga je svojčas izdelal brat dr. Pivko. Razmotrivala se bodo predvsem načela sokolstva v isti meri pa tudi vsa druga v sedanjem času pereča vprašanja, ki jih mora poznati zavezanec in izobražen Jugosloven. Društva, ki žele predavati, naj to javijo župi, sicer jim bo župa sama poslala predavatelja z za dotični kraj primernim predavanjem. Poljudne predavatelje vabimo, da se pridružijo temu hvaležnemu kulturnemu delu. Blizje informacije glede teh predavanj daje vodja prosvetnega odseka brat dr. Reisman.

o Slovensko telovadno društvo „Sokol“ v Slovenski Bistrici je bilo ustanovljeno že leta 1913, vendar se pred vojno radi težavnih razmer v našem mestu ni moglo razviti. Po državnem preobratu 1918 se je začelo v društvu novo življenje; pomnožile so se vrste članov in članic, osobito pa sokolskega naraščaja. Tako je naš „Sokol“ začel lansko leto misliti na svoj prvi javni nastop. Prva javna telovadba našega „Sokola“ dne 5. septembra 1920 je izpadla za njega častno. Odbor pa si je svest, da more postati delovanje društva uspešno in trajno šele takrat, ko dobe v njem včlanjeni Sokoli svojo telovadnico, ki bode šele omogočila izdatno izkoriščanje do sedaj doseženih uspehov. Sklenil je torej nakupiti v Slov. Bistrici stavbeni prostor, da postavi tam svoj lastni „Sokolski dom“. Ker je društvo mlado in brez premoženja, se obrača odbor tem potom do prijateljev sokolske misli s prošnjo, da mu pomagajo po svojih močeh z gmotnimi prispevki uresničiti njegovo namero. To prošnjo nam olajšuje zavest, da je postalo prepričanje o neprecenljivi koristi organizacije našega ljudstva v sokolskih vrstah za naš skupni narod splošno. Posebej za slovenjebistriški okraj, kjer tvori „Sokol“ početak take organizacije, je pospeševanje teh prizadevanj nad vse potrebno. Tako prosimo za podporo. Vsak najmanjši prispevek bode sprejelo društvo hvaležno, oni podpiratelji pa, ki naklonijo društvu dar v znesku po K 1000.—, postanejo v smislu društvenih pravil njega ustanovni člani.

Gospodarstvo.

Borza 21. aprila.

Curih: Berlin 8.85, New York 577 London 22.71, Pariz 42.35, Milan 27.90, Praga 7.85, Budimpešta 2.12½, Zagreb 4.07½, Varšava 0.72, Dunaj 1.55, avstrijske žigosane krone 0.99.

Zagreb: Berlin 218.00—220, Italija 672—678, London 559—561, New York 141—0, Pariz 1025—1050, Praga 192.50 do 193.00, Svica 0—2460. Valute: Ameriški dolarji 138.75—139.00 avstrijske krone 23—24, carski rublji 70—75, češko-slovaške krone 190—0, francoski franki 990, napoleonidori 475 do 477, nemške marke 218—221, romunski lei 215—218, souvereigni 255, italij. lire 650—0, turške lire 500.

Dunaj: Ameriški dolarji 646—650, nemške marke 999.50—1005.50, angleški funti 2550—2570, francoski franki 4770 do 4810, italijanske lire 3105.00—3125, jugoslovanske dinarji 1814—1834, poljske marke 80.75—82.75, švicarski franki 11.300—11.350, češkoslovaške krone 886.00—892.00, madžarske krone 230.00 do 232.00.

Izboljšanje prometnih razmer.

Zadnjič smo na kratko javili, da je vlada sklenila najeti v inozemstvu veliko posojilo za gradnjo novih železnic v Jugoslaviji. Prvi obrok tega posojila v znesku 300 milijonov dinarjev je ministrski svet že votiral za izvedbo nekaterih najnujnejših železniških projektov. Najnujnejši so oni, ki zvežejo vsled državne razmejitev pretrgane dele prog s kompaktnim železniškim omrežjem. To so predvsem nekatere proge v Sloveniji. Tako bo z gradnjo proge Kočevje—Brod Slovenija, katere je italijansko nasilje oropalo naravnega izhoda na morje, zvezana z Reko s čimer bo dobila njena trgovina pristo pot v svet. To bo za sanacijo naših gospodarskih razmer velikega pomena. Velika je tudi spojitve Prekmurja z železniško progjo proti Mariboru. Prekmurje je sedaj odrezano od nas, kar je ne le pokrajini v škodo, marveč tudi pomeni znatno pasivo v naši narodno-gospodarski bilanci. Tretja proga, ki se bo pričela graditi v Sloveniji, je proga Rogatec—Krapina. Z njo bo vendar enkrat premostena meja med bivšo Stajersko in Hrvaško. Proga bo posebne važnosti za Hrvaško Zagorje, ki obiluje na lesu in izvažja tudi poljedelske pridelke.

Pozdraviti je treba vladni načrt, da se investicijski stroški ne bodo pokrili z dohodki dotičnega podjetja ali morda celo iz državnih davkov, temveč z investicijskim posojilom, katerega bo treba najeti deloma doma, deloma v inozemstvu. Vprašanje je le, pod kakimi pogoji in garancijami namerava naša vlada najeti to posojilo in kje ga bo plasirala. Upamo, da bomo v kratkem izvedeli kaj več iz zveze vladnih kul. — Važno je tudi dejstvo, da je naša vlada vendarle sprejela ponudbo nemških tvrdk, ki so predlagale, da nam na račun reparacij pošljejo izdelane lokomotive in vagone dobre nemške provenience. Dočim bi morali sicer leta in leta čakati, da dobimo denar neznane veljave, si bomo z materijalom vendar le lažje in hitreje pomagali. Dobava istega materijala iz Francije ali Amerike bi došla neprimerno dražje.

Ti ukrepi naše vlade pomenijo znaten korak k splošnemu izboljšanju naših prometnih razmer. Ministrstvo saobračaja ni danes fotelj politika, kakor je bilo v času nepozabnega zavirača (recte ovirača) vlakov, duhovnika dr. J. Korošca, marveč je delavnica strokovnjaka. Zeleti bi bilo, da bi prišlo od teh prvih korakov čimprej k drugim daljšim korakom, zakaj pot je še dolga.

g Poziv na prijave zalog lesa v svrhu dodelitve vagonov. Vladni komisar pri Odseku za lesno industrijo Zveze industrijev za Slovenijo v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 7 II. pozivlja vse lesne industrije, trgovce in producente brez ozira nato ali so člani Odseka za lesno industrijo ali ne, da prijavijo na zgoraj navedeni naslov zadnji čas do 30. aprila t. l.: 1.) količino rezanega in tesanega lesa, katerega ima stranka v zalogi; 2.) kraj, kjer se les nahaja; 3.) nakladalno postajo. Prijavo naj se samo one zaloge, ki se nahajajo že v skladiščih ali na žagah (to je one v gozdih ne) in od zalog le oni del, ki se namerava izvoziti v Italijo ali preko italijanskega ozemlja v inozemstvo, v času od 10. maja 1921 do 10. avgusta 1921. Na podlagi teh prijav se bodo potem razdelili od železniških uprav Odseku za izvoz lesa na razpolago dani vagoni. Kdor zalog ne bi prijavil, se mu za prej omenjeno dobo 3 mesecev ne bo dodelilo nikakega va-

gona. Istotako pa bi se od dodelitve vagonov črtal oni, ki bi zaloge, katere se bodo od slučaja do slučaja po posebni komisiji pregledale, napačno prijavili. Za prijavi pride seveda v poštev samo oni les, ki se nahaja v Sloveniji. Stranke, katere imajo sedanje certifikate v roki, se še pozivljajo, da jih za gotovo izrabijo zadnji čas do 10. maja 1921, ker bodo ti certifikati po tem datumu brez veljave.

g Umetna odredba. Minister za agrarno reformo je odločil, da se povodom izvedbe agrarne reforme v Vojvodini nekatera večja posestva izvzamejo z namenom, da goje kulturo sladkorne pese.

g Tržišča. Zagreb: Koruza, franko vagon Zagreb 460, oves fr. vagon Zagreb 435, mast čista bela fr. Sambor v sodčku 4150. — Pšenica Zagreb 10.20, Slavonija 10.00—10.90, Bačka 9.80—10.20, Banat 9.30—9.80, ječmen Zagreb 6.00—6.50, Slavonija 5.40, Bačka 5.30—5.40, Banat 5.20, v Avstriji 6.00—6.50 jugosl. kron.

g Orijentalni semenj v Bratislavi. Znamenje češke podjetnosti in rastočega pomena, ki ga zavzema češkoslovaški trg v svetovni trgovini, so številni trgovski semenj in gospodarske razstave na Češkem. Kakor smo že poročali, se vrši v Bratislavi velik orijentalni semenj. Češkoslovaška se čuti poklicano, da posreduje med zahodom in vzhodom. Tej svoji nalogi je pa tudi v polni meri kos. Predsednik pripravljalnega odbora za orijentalni semenj v Bratislavi g. Kornelij Stodola poseti sredi maja vsa večja trgovska središča na Balkanu, da priredi propagando. Ministrstvo železnice je že odobrilo predlog, da se udeležencem dovoli 50 % popust.

g Vseslovenska kooperativna zbornica v Pragi. Kakor javljajo iz Prage, zastopniki ruskega združništva v zvezi s centralnim udruženjem češkoslovaških združug organizacijo »Slovensko združno banko« s kapitalom 3 milijonov kron, ki bi imela nalogo posredovati izmeno blaga med Rusijo in Češkoslovaško. Podpisana so tudi pravila vseslovenske kooperativne zbornice. — Sredi maja se vrši v Pragi vseslovenski združni kongres, na katerem bo rešeno tudi vprašanje, ali naj se sprejmejo v zvezo tudi balkanske zadrage.

g Madžarska trgovina. Na Madžarskem so padle cene blagu in živili do 50 odst. Ker se vrednost madžarske krone vedno bolj dviga, prihajajo iz Nemčije in Češke velike količine blaga, katerega prodajajo importerji pod domačimi cenami. Zaradi tega so tekstilni industriji prosili vlado, naj zaščiti domačo industrijo na ta način, da dovoli uvoz blaga samo iz onih držav, ki dovoljujejo uvoz madžarskega blaga v svojo državo.

g Novi vrelec petroleja. V Mehiki imajo srečo, kar se tiče odkritja petrolejskih vrelcev. Ta mesec je društvo »La Corona Petroleum Company« odkrilo nov vrelec v Zacamixtle, kateri bo dajal dnevno 75.000 sodčkov petroleja.

Razno in humor.

Hiša strahov. Ves Bristol govori zadnje čase samo o skrivnostnem slučaju, ki se je pred kratkim zgodil v mestu. Ko sta neka vdova Smith in njena hči se nedavno spravljali k počitku, sta zaslišali, da so se vežna vrata narahlo odprla, dasiravno jih je bila hčerka zaklenila. — Vsa razburjena je šla mati pogledat, kdo da jih je odprl. Vrata so bila na stečaj odprta, a o storilcu v celi hiši ni bilo sledu. Mati je nato vrata zopet zaklenila in zapahnila. Nepopisen pa je bil strah dam, ki sta celo noč prečuli, ko so bila vrata zjutraj vkljub zapahu zopet odprta. Naslednjo noč se je to ponovilo. Prestrašeni dami sta naznanili na policijo ta misteriozen slučaj. Policisti pa so bili neverni Tomaži, ter so sklenili, da ujamajo „duha“. Drugo noč so res zastražili hišo: toda ko so o polnoči vrata bila zopet odprta tudi oni niso mogli storilca izslediti. Ves Bristol govori sedaj o tem in ugiba, kaj naj to pomeni. Mnogi so mnenja, da imata dami sovrastnika, ki jima hočejo na ta način strašnja s skrivnimi pripravami ogeniti življenja. Dami sta seveda omenjeno stanovanje iz strahu zapustili in se preseli drugam, kjer jih pa dotlej še ni strašilo.

Glavni urednik: Radivoj Rehar.
Odgovorni urednik: Fran Voglar.

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša draga mama, babica in tašča, gospa

MARIJA AUBL

dne 21. aprila 1921 ob 17. uri v 76. letu svoje starosti po dolgem bolehanju, previdena s sv. zakramenti, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb predrage pokojnice bo v soboto, dne 23. t. m. ob 16. uri iz hiše žalosti v Sv. Lenartu v Slov. goricah na tamošnje pokopališče.

Sv. Lenart v Sl. gor., 1. aprila 1921.

Karl Aubl, sin. Julija Žigart roj. Aubl, Marija Neuhold roj. Aubl, Avgusta Gruntner roj. Aubl, hčere. Franc Žigart, Konrad Neuhold, Ivan Gruntner, zeti.

558

Veletrgovina

Gaspari & Faninger

Maribor Drobnina, pletenina, galanterija

Aleksandrova c. 48. Samo na debelo!

536

„BALKAN“

Telefon št. 375

Spedicija vseh vrst.: Carinska agentura in carinske reklamacije.: Vskladništvo vsakovrstnega blaga.: Mednarodni prevoz.: Selitve z patentiranimi pohištvenimi vozovi na vse strani.: Spedicijsko dostavo pošiljke južne železnice.

Največja domača Spedicijsko podjetje

113

definiška družba za mednarodne Transporte v Ljubljani.

Podružnica: MARIBOR, Aleksandrova cesta št. 35.

Podružnice: MARIBOR, ZAGREB, BEOGRAD, TRST, WIEN.

Brzjav. naslov: Spedibalkan.

Predprodaja vozovnic

za vse proge južne in državne železnice.

Skladišče spojeno s tirov južne železnice, Aleksandrova cesta št. 70.

Največja domača Spedicijsko podjetje